

2. Бейдик О. О. (2022). Регіони України в період екзистенційних викликів: структурно-логічне моделювання та аналогії. Регіон – 2022: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 24 листопада 2022 р.) / Гол. ред. колегії Л.М. Немець. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. С. 8-13.
3. Beidyk A., Komliev O., Donchenko L., Arsenenko I., Topalova O., Donets I. (2022). The Ukrainian Pryazovye: composition, uniqueness, variability of the recreational development. Часопис соціально-економічної географії, випуск 32. Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Харків. С. 34-44.
4. Міжнародний туристичний форум «Туризм в Україні: виклики та відновлення». 21-22 березня 2023 р. URL: https://fm.kneu.edu.ua/ua/fm_depts/departments_of_regional_studies/Conferents17/konf-turyzm-2023/
5. Рейманн М., Корнус О., Паланг Х., Корнус А. (2023). Особливості розвитку туристичної діяльності у Сумській області в умовах війни та перспективи на майбутнє. *Наукові записки Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Географічні науки*. Том 2, Вип. 4. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка. С. 45-52.
6. Талей Н. Н. (2021). Черный лебедь. Под знаком непредсказуемости. М.: КоЛибри. 736 с.

МЕРЕЖА ІНФОРМАЦІЙНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ ПІДТРИМКИ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЙ «ШЛЯХ» ЯК ДРАЙВЕР ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ТУРИЗМУ НА ПІВНІЧНОМУ СХОДІ УКРАЇНИ

Венгерська Н.С.¹, Корнус О.Г.², Корнус А.О.²

¹ Запорізький національний університет

² Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

nataljavengerskaja@ukr.net

zavgeogr@sspu.edu.ua, a_kornus@ukr.net

Туризм є одним з основних бенефіціарів, які використовують біорізноманіття, і водночас слугує одним з важливих чинників його втрати. В умовах змін клімату актуальним є відповідальне ставлення населення до природи у заповідних зонах, здійснення екологічного, сільського і агротуризму, яке матиме мінімальний негативний вплив на навколишнє середовище. Задля подолання та зменшення ймовірності виникнення таких ризиків необхідна співпраця між суб'єктами господарювання та впровадження стратегій диверсифікації.

Стратегія диверсифікації пов'язана з конкуренцією всередині галузі туризму та зі зменшенням ризиків у кризових ситуаціях. Задля досягнення цілей сталого розвитку перед організаціями і підприємцями постають нові виклики збереження біорізноманіття, забезпечення різноманітних потреб та смаків споживачів туристичних послуг [1].

Важливим драйвером формування диверсифікованих туристичних продуктів туризму через збалансованість та креативність є співпраця кластерів та мереж, які реалізують короткострокові та довгострокові проекти [1]. Яскравим прикладом співпраці на основі диверсифікації та синергії є мережа інформаційно-рекреаційних центрів підтримки природно-заповідних територій на північному сході України «Шлях», яка створена громадською організацією «Українська природоохоронна група». Мережа є унікальною, бо одночасно є основою для співпраці, туристичним маршрутом і платформою для розширення. Вона поєднала 11 природоохоронних та освітніх установ, а також представників і представниць громад і бізнесу на північному сході України (рис. 1). Символом мережі є кінь – важлива тварина для підтримки біорізноманіття, а назва «Шлях» – це символ і туристичного маршруту, і єднання, що сприяє культурному обміну [2].

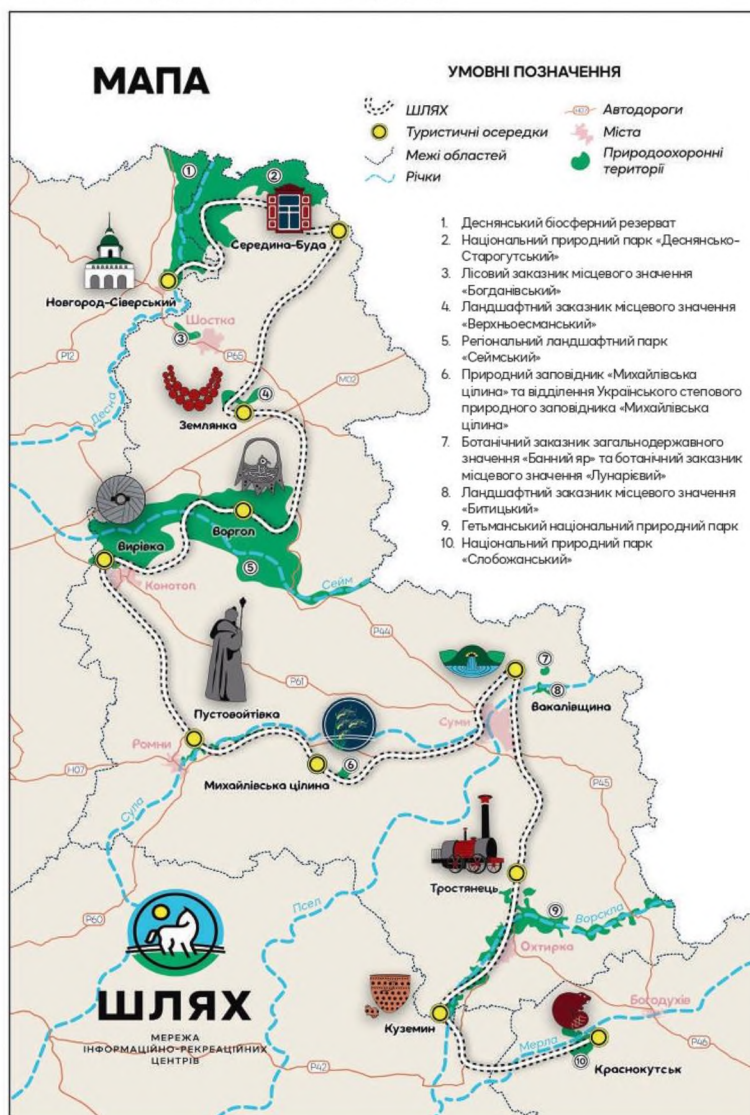

Рис. 1. Мережа інформаційно-рекреаційних центрів підтримки природно-заповідних територій на північному сході України «Шлях» [2]

За цим туристичним маршрутом подорож починається на Поліссі, перетинає відроги Середньо-Руської височини та Полтавську рівнину. На історичних українських землях зберігаються пам'ятки княжої доби – за часів Гетьманщини Глухів і Батурин були столицями Лівобережжя, з цим краєм пов'язаний період індустріалізації. Маршрут є знахідкою для вело- та автотуристів, бо охоплює територію між Новгородом-Сіверським і Краснокутськом, що в історико-етнографічному відношенні являє собою Стародубщину, Сіверщину, Лівобережну Наддніпрянщину (Полтавщину) та Слобожанщину. Маршрут пролягає через Деснянський біосферний резерват, національний природний парк «Деснянсько-Старогутський», регіональний ландшафтний парк «Сеймський», природний заповідник «Михайлівська цілина», Гетьманський національний природний парк, Національний природний парк «Слобожанський». У тому числі мережа «Шлях» включає приватні ініціативи, народний музей Пелагеї Бартош, Державний професійно-технічний навчальний заклад «Конотопський професійний аграрний ліцей», Державний історико-культурний заповідник «Посулля» та біостаніонар Вакалівщина Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Всі ці заклади є осередками, де здійснюється еколого-освітня діяльність, пропагується активний туризм і відбуваються волонтерські природоохоронні заходи [2].

Важливо зазначити, що в умовах активного розвитку екологічної, цифрової та креативної економіки, більшої значущості набуває сільський креативний туризм, який охоплює нові цільові групи, оскільки креативні види діяльності пропонують значний потенціал для зростання та допомагають поєднати різні види туризму. Креативних туристів приваблює навчальний досвід, отримання нових знань, взаємодія з місцевими людьми [1]. Сільський креативний туризм часто використовується для вирішення проблем, що виникають у результаті змін у структурі економіки, таких як занепад традиційних сільських територій. Розвиток туризму дає можливість сільським муніципалітетам створювати нові робочі місця та підвищувати свою економічну активність. Цей інструмент часто використовують муніципалітети, які не мають достатньо ресурсів для фінансування своїх нових цілей або не мають альтернативних можливостей розвитку.

Досвід реалізації проєкту свідчить про успішне поєднання історико-культурного, креативного, екологічного та сільського туризму. Зокрема, цікавими з точки зору практичної діяльності для молоді є проведення квесту-гри «Стежками Гетьманського НПП» для вихованців «Туристсько-краєзнавчого

гуртка сплави та походи» (рис. 2) [3], семінарів-практикумів, які передбачають поєднання орнітологічних та історико-етнографічних екскурсій [4].

Рис. 2. Квест-гра «Стежками Гетьманського НПП»

Отже, реалізовані кейси мережі інформаційно-рекреаційних центрів «Шлях» свідчать про синергію та диверсифікацію туристичної та освітньої діяльності, заходи якої сприяють збереженню культурної спадщини й природного багатства через розвиток екологічного виховання, освіти й популяризації знань про екологічну відповідальність.

Список використаних джерел

1. Диверсифікація європейського сільського туризму через збалансованість та креативність : навчально-практичний посібник / за ред. А. В. Череп, Н. С. Венгерської. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика». 2022. 272 с.
2. Шлях: мережа інформаційно-рекреаційних центрів природно-заповідних територій на північному сході України. Путівник. URL: https://uncg.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/putivnyk-FINAL-300dpi_compressed.pdf
3. Квест-гра «Стежками Гетьманського НПП». URL: <http://www.getmanski.info/index.php/ukr/news/1400-kves-hra-stezhkamy-hetmansko-ho-npp>
4. Семінар-практикум в рамках проєкту "Мережа інформаційно-рекреаційних центрів "Шлях". URL: <https://www.ns-slovo.org.ua/Semiinar-praktikum-v-ramkah-proiektu-Merezhai-informacii-no-rekreacii-jnih-centrii-v-SHlyah-den-drugij.html>